

El vestit pagès: una senya d'identitat

L'Institut d'Estudis Baleàrics reedita el llibre de Miquel Julià sobre la indumentària illenca, un tema en el qual encara hi ha punts obscurs

R.E.S.

Allò que avui anomenam a Mallorca "el vestit pagès" és, juntament amb la llengua, un dels elements més identitaris de la condició de mallorquí. Arraconat durant molts anys al més estricte "folklorisme", en el sentit més pejoratiu de la paraula, durant els darrers lustres l'interès per la forma de vestir dels nostres avantpassats ha anat en augment. També ha augmentat el coneixement etnogràfic comparatiu sobre la vestimenta mallorquina al llarg dels segles, però els estudis no han anat gaire més enllà d'allò que podríem denominar la Mallorca catalana o cristiana.

Bons exemples d'aquest interès els trobam sense sortir de Sóller. El grup Aires Sollerics i l'associació Sollerica de Cultura Popular han realitzat un acurat estudi d'indumentària popular i han col·leccionat no poques peces de roba, especialment dels segles XVIII i XIX. El grup ha col·laborat en treballs i ha realitzat mostres i desfilades per divulgar aquest patrimoni encara avui tan desconegut per molts.

Un resultat de la revalorització del vestit pagès com a senya d'identitat el podem veure a Sóller el dissabte de la Fira, quan centenars de persones, nins i grans, vesteixen a l'antiga per celebrar la festa. El dia del Firó, tot i que l'ortodoxia en el vestir pot ser més discutible, també és una data per lluir tots els elements de la nostra vestimenta, especialment els calçons amb bufes en els homes i els volants i reboşillos en les dones,

una habiellament que segurament no es correspon amb el vestuari dels pagesos mallorquins del segle XVI... però que ajuda a fer poble.

Diferents autors han tractat de documentar la vestimenta popular mallorquina: podem destacar els treballs de l'Arxiduc Lluís Salvador, Miquel Julià, Bartomeu Mulet, Joan C. Simó o Guillem Bernat, entre d'altres. Recentment l'Institut d'Estudis Baleàrics ha reeditat "El vestit de pagès a Mallorca", de Miquel Julià, una obra del tot recomanable per entendre alguns aspectes que envolten la indumentària mallorquina i veure'n alguns interessants documents gràfics que acompanyen el text.

En aquest interessant llibre, el seu autor es fa una pregunta que, tot i el treball d'alguns investigadors, encara queda lluny de poder ser contestada: quan i com va començar la gent de Mallorca a fer ús de la indumentària que, d'alguna manera, ha arribat fins a final del segle XVIII i començament del XIX, convertint-se en allò que avui coneixem com el vestit de pagès?

Investigadors com Bartomeu Mulet o Ramon Roselló han documentat peces de vestir dels segles XIII i XIV, entre d'elles l'aljubà, el capús, la cota, la gonella, la gramalla, l'hopalanda, la samarra, la sobrecota i la capa, aquesta darrera amb les denominacions de barnús, almeixia, clàmida, capellar, mantellina, sàvena, etc. Però, la gran pregunta és: hi va haver alguna influència en la roba dels pobladors de Mallorca de la que portaven els nadius, que en el seu moment també havien estat invasors?

Algunes de les imatges que il·lustren aquesta interessant edició. A l'esquerra, un pagès pollencí de l'any 1902 (Arxiu Bestard). A baix, a l'esquerra, una parella de pagesos felanitxers de finals del segle XIX (Arxiu Pere Xamena); a baix a la dreta, una altra imatge de l'arxiu Xamena (Felanitx) de finals del XIX.

A la dreta, a d'alt, un dibuix de F. Xumetra "pagesa de Felanitx", editat l'any 1888.

A baix, part d'una coneguda foto realitzada a Pollença l'any 1910, també de l'arxiu Bestard.

